

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ШКОЛІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛКИ.

О.П.Ноздра,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

К.Жердєва,

здобувач вищої освіти факультету іноземних мов

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Коронавірусне випробування країни на життєстійкість, раціональність організації та ефективність функціонування державних структур, соціальних інституцій і цілих галузей актуалізувало низку проблем. Необхідність розв'язання частини з них якщо й усвідомлювалася раніше, Тож першочергове завдання сьогодні — виокремити й проаналізувати ті найважливіші проблеми та переваги, які постали перед освітньою галуззю в умовах карантину.

Дистанційне навчання – це спосіб отримання освіти із використанням комп'ютерних та сучасних інформаційних технологій, що надає учням змогу навчатися на відстані. Серед інших назв дистанційного навчання використовуються й такі, як «відкрита освіта», «електронна освіта», «віртуальне навчання» тощо. Такий спосіб отримання знань передбачає комфортну та зручну для кожного учня обстановку та можливість навчатися. На відміну від заочного навчання, з яким часто порівнюють дистанційну форму, остання передбачає не лише постійну самоосвіту та роботу з засвоєння знань, а й постійний контакт як із викладачами, так і з іншими учнями. В той час як заочна форма освіти передбачає спілкування з викладачем лише декілька разів на рік [1].

Науковці (Моїсєєва Ю., Воронкін О.) вважають, що характерними рисами дистанційного навчання є:

1) інтерактивність навчання: інтерактивні можливості використовуються в системі дистанційного навчання програм і систем доставки інформації, дозволяють налагодити й навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, які неможливі в більшості традиційних систем навчання;

2) гнучкість навчання школярів, що одержують дистанційну освіту, у виборі навчального закладу, місця і часу навчання. Школярі мають можливість не відвідувати навчальних занять, а навчаються у зручний для себе час та у зручному місці;

3) в основу програми дистанційної освіти покладається модульний принцип, що дозволяє з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, яка відповідає потребам школярів;

4) індивідуалізація навчання, яка дозволяє реалізувати для школярів індивідуальну навчальну програму й індивідуальний навчальний план. Можна самостійно вибирати послідовність вивчення предметів на основі індивідуального графіку;

5) економічність дистанційного навчання знаходить прояв у ефективному використанні навчальних площ та технічних засобів, концентрованому й уніфікованому представленні інформації, використанні та розвитку комп'ютерного моделювання, що призводить до зниження витрат на підготовку фахівців; також відсутність проблеми придбання навчальних матеріалів та підручників;

6) інформаційна забезпеченість дистанційного навчання характеризується тим, що школярі отримують доступ до комплекту необхідних навчальних матеріалів у сучасному електронному вигляді безпосередньо з серверу навчального закладу, де вони навчаються, інших шкіл та Інтернет-ресурсів;

7) сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації на рівні, а іноді й набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання;

8) нова роль викладача - дистанційна освіта розширює й оновлює роль викладача; робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає; підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій [5].

У дослідженні ми розглянемо основні недоліки дистанційного навчання, які виокремив науковець Бисага Ю. [4].

1. Технічні недоліки, що є одними із істотних чинників, які негативно впливають на можливість успішно організувати та здійснити дистанційне навчання онлайн. Це відсутність якісного Інтернет-зв'язку.

Ще один істотний негативний фактор із технічної категорії – це недостатнє забезпечення учасників освітнього процесу необхідною повноцінною комп'ютерною технікою.

2. Освітній рівень вчителів. Суттєві труднощі у здійсненні дистанційного навчання зумовлені недостатнім попереднім досвідом педагогів у його проведенні та відсутністю належної методичної підготовки для організації. Учителям бракувало інформованості про освітні онлайн-ресурси, які можна було використовувати у такій ситуації, а також умінь добирати й ефективно застосовувати відповідні технології навчання.

Значні труднощі були пов'язані із забезпеченням оперативного педагогічного управління навчальною діяльністю учнів, здійсненням контролю й оцінювання результатів цієї діяльності в змістовому, організаційному і технологічному аспектах. Не сприяв ефективності дистанційного навчання і недостатній рівень інформаційно-комунікаційної компетентності деяких педагогів і учнів (за їх власним визнанням). Усі зазначені та інші фактори спричинили серйозне перевантаження учасників освітнього процесу в онлайн-режимі. Учителі відзначали, зокрема, значне збільшення затрат часу для підготовки до занять, учні скаржилися на перевантаженість різними видами робіт, які їм доводилося виконувати без належного володіння необхідними вміннями самостійної навчальної діяльності.

3. Втрата інтересу до навчання учнями. Чимале значення у навчанні та в інтересі до нього грає атмосфера, у якій знаходиться учень. Найчастіше він знаходиться вдома, отже, атмосфера домашня, вона може відволікати від навчального процесу. При відволіканні знижується засвоєння матеріалу учнем. Це призводить до зниження ефективності навчання .

4. При дистанційному навчанні особистий контакт школярів один з одним і з викладачами мінімальний, а то й цілком відсутній. Тому така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді.

5. Можливість недоброчесного проходження контролю навчання серед школярів. Контроль знань є важливою частиною при вивченні матеріалу, тому потрібно спостерігати за його добросовісним проходженням. При використанні технології дистанційного навчання викладачу важче слідкувати за цим, так як у школярів з'являється багато можливостей щодо списування та використання заборонених під час контролю засобів [3].

6. Недосконалість, а то й відсутність нормативно-правового та організаційно-методичного забезпечення (відсутність нормативних документів з боку держави, а також цільової державної програми з розвитку дистанційної освіти; відсутність методичних засад застосування дистанційних технологій у відповідності до існуючих напрямів підготовки та спеціалізацій; низький захист

авторського права на електронні навчальні видання; відсутність норм часу на розробку електронних медійних навчальних видань).

7. Надмірний бюрократизм дистанційного навчання.

8. Фінансування розробки дистанційних технологій, оновлення комп'ютерної техніки та матеріальної бази.

9. Інформованості населення про дистанційне навчання.

10. Необхідність у сильній мотивації навчатися. Дистанційне навчання передбачає собою використання Інтернету, але не кожен школяр може мати доступ до нього на період навчання, у зв'язку з проживанням у районах, де немає мережевого покриття. Крім того існує багато інших обставин, які можуть завадити отримувати знання в певний період часу (відсутність електроенергії, відсутність засобу виходу у Інтернет тощо.). Практично весь навчальний матеріал школяр освоює самостійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності та самоконтролю. Швидше за все, ніхто його підганяти чи заохочувати до навчання не стане. Підтримувати потрібний темп навчання без контролю з боку вдається не всім.

11. Збільшені витрати часу на спілкування викладача та школяра. При дистанційному навчанні як основної форми вивчення матеріалу, повинен існувати засіб зв'язку між викладачем та школяром

Найчастіше це електронна пошта, але вона є неефективною, тому що викладач має чимало школярів, які надсилають йому листи на електронну пошту. У зв'язку з цим виникає нагромадження листів та зростає ймовірність пропуску якогось листа. Це призводить до погіршення якості навчання.

Педагог Мальований Ю. зазначає переваги дистанційного навчання:

1) Збільшення вільного часу у школярів.

2) Ізоляція школярів одне від одного (що є перевагою у рамках епідемій).

3) Можливість навчатися в будь-який час.

4) Навчатися без відриву від основної діяльності.

5) Мобільність.

6) Проходження іспитів у спокійній атмосфері.

7) Індивідуальний підхід.

8) Навчання у спокійній обстановці.

9) Добросесна перевірка знань викладачами. дистанційна освіта формує глобальний (національний, регіональний, міський, локальний), принципово новий освітній простір.

10) Можливість звертання до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо).

11) Сконцентроване подання навчальної інформації та мультидоступ до неї підвищує ефективність засвоєння матеріалу.

12) При дистанційному навчанні у кожного студента є можливість витратити більше зусиль і часу на складні та важливі для нього теми з метою поглибленого опрацювання.

13) Використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що також дає змогу навчати роботі з ними.

14) Рівні можливості одержання освіти – незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності й матеріальної забезпеченості школяра.

15) Дистанційне навчання допомагає оминати психологічні бар'єри, пов'язані з комунікативними якостями людини (наприклад, соромливістю, страхом публічних виступів).

16) експорт та імпорт світових досягнень на ринку освітніх послуг[1].

Ми у дослідженні пропонуємо розглянути окремі з переваг більш детально.

Збільшення вільного часу у школярів. Так як дистанційне навчання допускає вивчення матеріалу з будь-якого місця, школярам не потрібно витрачати час на шлях до університету. Це призводить до збільшення вільного часу школярів, яке вони можуть витратити на вивчення матеріалу.

Ізоляція школярів одне від одного. Зараз доречним є питання самоізоляції при пандемії COVID-19. Технологія дистанційного навчання чудового підходить для запобігання поширення хвороби серед школярів, через зменшення кількості контактів між школярами.

Пройдення іспитів у спокійній атмосфері. Проміжна атестація школярів дистанційних курсів проходить у формі online тестів. Тому в школярів менше причин для хвилювань, що дозволяє краще показати свої знання.

Індивідуальний підхід. При традиційному навчанні викладачеві досить важко приділити необхідну кількість уваги всім школярам групи, підлаштуватися під темп роботи кожного. Використання дистанційних технологій підходить для організації індивідуального підходу. Крім того, що школяр сам обирає собі темп навчання, він може оперативно отримати у викладача відповіді на виникаючі питання.

Доброчесна перевірка знань викладачами. Виключається можливість суб'єктивної оцінки: на систему, яка перевіряє правильність відповідей на питання тесту, не вплине успішність школяра з інших предметів, його соціальний статус та інші чинники.

Висновки. Дистанційне навчання засноване на сучасних інформаційних і комунікаційних технологіях навчання. Серед переваг такого навчання: можливість займатися у будь-якому місці, де є комп'ютер; матеріал відповідає усім вимогам, які пред'являються до студентів, школярів; крім того, є можливість виконувати завдання у зручний час. Серед недоліків - процес виконання завдань залишається за кадром. Теоретично їх може зробити хтось інший. На жаль, організація процесу навчання ще не є досконалою.

Крім того, інтенсифікувати, поглибити та розширити дослідження щодо дистанційного навчання невідкладно мають відповідні наукові структури та окремі фахівці. Поки що слід зауважити, що більшість учасників дослідження - і учнів, і вчителів — вказала на гострий дефіцит безпосереднього, живого спілкування, який вони відчували в процесі дистанційного навчання. Це спричиняло в них психологічний дискомфорт.

Взагалі не можна недооцінювати потенціал могутнього впливу на формування особистості в моральному, духовному, соціальному аспектах прямих контактів, безпосереднього постійного спілкування, живої взаємодії учасників освітнього процесу, що притаманне лише традиційному навчанню. Саме у процесі спілкування відбувається усвідомлення знань, формується здатність слухати й чути, формулювати, обґрунтовувати та відстоювати власну думку, розвивається критичне мислення. Не слід ігнорувати й аспект морального, духовного впливу особистості педагога на особистість учня у процесі їхнього спілкування. «Духовними зустрічами з учителем» називалися можливості подібного спілкування ще у давньокитайській педагогіці. Це — спілкування на рівні почуттів, що передбачало повний душений контакт між наставником і учнем. Ніякі штучно створені високотехнологічні «мертві» новітні освітні середовища такого забезпечити не спроможні.

Література

1. Мальований Ю. І. Дистанційне навчання: реалії та перспективи. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. №2(1). 2020. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-10-1>

2. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти: зб. наук. праць. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 червня 2020 р.), м. Київ. Національний авіаційний університет. Київ: НАУ, 2020. С. 154.

3. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.

4. Моїсєєва Ю.Ю. Дистанційне навчання: інноваційна форма вищої освіти [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7639/1/1.pdf>

5. Сайт Українського центра дистанційного навчання: www.distance-learning.com.ua

6. Воронкін О.С. Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем вищих навчальних закладів України [електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://www.nbu.gov.ua/ejournals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.

7. Дистанційна освіта: плюси та мінуси [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/18/>.

8. Положення про дистанційне навчання // Наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 р. (із змінами згідно з наказами МОН № 660 від 01.06.2013, № 761 від 14.07.2015) // https://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/

9. Бисага Ю.М. Роль і місце дистанційного навчання серед інноваційних моделей організації навчального процесу. Харків : Нац. юрид. акад. 2011. С. 83–85.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

О.П.Ноздра,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Ю. Камбур,

здобувач вищої освіти факультету іноземних мов

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Анотація. У статті висвітлено основні аспекти інтегрованого навчання у сучасній загальній освіті. Розглядається його значущість у формуванні цілісного образу світу дитини. Також розкриваються основні форми, принципи та методи інтегрованого навчання сьогодення.